

Inleiding

De methode *Nieuwe Start! Alfabetisering* is de nieuwe totaal methode Alfabetisering van NCB Uitgeverij. Deze methode is uitgebreid met de onderdelen mondelinge woordenschat en spreekvaardigheid (*Spreek een woordje mee!*) die de thema's volgen van de werkboeken. Daarnaast bevat de methode extra lees- en schrijfboeken, waarin naast technisch lezen en schrijven ook functionele lees- en schrijfopdrachten zijn opgenomen. Deze opdrachten voldoen aan het raamwerk Alfabetisering.

Overzicht Nieuwe Start! Alfabetisering

Werkboeken gericht op het technisch leren lezen en schrijven		
Docentenhandleiding en extra docentenmateriaal bij de werkboeken		
ALFA A	ALFA B	ALFA C
<ul style="list-style-type: none"> Alfa A deel 1 + e-learning (<i>tas - kar - vis - meel</i>) Alfa A deel 2 + e-learning (<i>kaas - kool - kan</i>) Alfa A deel 3 + e-learning (<i>pak - pet - jas</i>) Alfa A deel 4 + e-learning (<i>rok - sok - riem</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> Alfa B deel 1 + e-learning (<i>rug - oog - been</i>) Alfa B deel 2 + e-learning (<i>nek - kin - haar</i>) Alfa B deel 3 + e-learning (<i>school - bel - les</i>) Alfa B deel 4 + e-learning (<i>boek - uur - week</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> Alfa C deel 1 + e-learning (<i>huis - dak - raam</i>) Alfa C deel 2 + e-learning (<i>bank - stoel - gang</i>) Alfa C deel 3 + e-learning (<i>keuken - schil - zout</i>) Alfa C deel 4 + e-learning (<i>rijst - zeef - ei</i>)
Mondelinge woordenschat en spreekvaardigheid		
Spreek een woordje mee! Basis (voorafgaand aan de Alfabetisering)		
<ul style="list-style-type: none"> Docentenhandleiding + kopieerbladen Cursistenboek + e-learning 		
Spreek een woordje mee! A <ul style="list-style-type: none"> Docentenhandleiding + kopieerbladen Cursistenboek + e-learning Thema's 1 Boodschappen 2 Kleding	Spreek een woordje mee! B <ul style="list-style-type: none"> Docentenhandleiding + kopieerbladen Cursistenboek + e-learning Thema's 3 Lichaam en gezondheid 4 School	Spreek een woordje mee! C <ul style="list-style-type: none"> Docentenhandleiding + kopieerbladen Cursistenboek + e-learning Thema's 5 Wonen 6 Koken
Lees- en schrijfboeken (technische en functionele lees- en schrijfopdrachten)		
Lezen Alfa A Schrijven Alfa A	Lezen Alfa B Schrijven Alfa B	Lezen Alfa C Schrijven Alfa C

Met de e-learning kan zelfstandig geoefend worden met de woorden en letters uit de werkboeken en de woorden en spreekroutines uit de serie *Spreek een woordje mee!*

Ineke Segers

© NCB Uitgeverij, mei 2021

Inhoudsopgave

1.	Extra docentenmateriaal	7
2.	Overzicht iconen en instructies	9
3.	Soorten oefeningen	11
4.	Alfa A – Uitgangspunten + beschrijvingen en aanwijzingen bij de oefeningen	13
4.1	De ‘wie-is-wie’-pagina’s	13
4.2	De afbeelding van het kapstokwoord met lidwoord	14
4.3	De introductiepagina van het kapstokwoord	14
4.4	Visuele discriminatie	14
4.5	Motorische schrijfoefening	15
4.6	Auditieve discriminatie en woordenschat	15
4.7	Woordenschat, woordbeeld en uitspraak	16
4.8	Visuele analyse	16
4.9	Visuele analyse: wisselrijtjes	17
4.10	Kies het goede woord	17
4.11	Technisch schrijven: woorden en zinnen	17
4.12	Schrijf het woord bij het plaatje	17
4.13	Auditieve analyse en synthese oefening	18
4.14	Technisch en begrijpend lezen	19
4.15	Visuele analyse: rubriceeroefening klanken	19
4.16	Auditieve discriminatie: Hoor je de klank?	19
4.17	Visuele synthese: Maak woorden met de letters	20
5.	Alfa A – Aanwijzingen per kapstokwoord	
5.1	de tas	21
5.2	de kar	22
5.3	het meel	23
5.4	de vis	25
5.5	de kaas	27
5.6	de kool	28
5.7	de kan	30
5.8	het pak	31
5.9	de pet	32
5.10	de jas	33
5.11	de rok	34
5.12	de sok	35
5.13	de riem	36
6.	Alfa B – Uitgangspunten + beschrijvingen en aanwijzingen bij de oefeningen	37
6.1	Begrijpend lezen: Kies de goede zin.	37
6.2	Begrijpend lezen en woordenschat	37
6.3	Begrijpend lezen: Kies het goede woord	38
6.4	Maak woorden met de letter/klank	38
6.5	Begrijpend lezen: Beantwoord vragen over de tekst	38
6.6	Maak een goede zin	39
6.7	Leesteksten (met moeilijke woorden)	39
6.8	Ontbrekende klank invullen in leestekst	39

7.	Alfa B – Aanwijzingen per kapstokwoord	
7.1	het oog	41
7.2	de rug	42
7.3	het been	43
7.4	de nek	44
7.5	de kin	45
7.6	het haar	46
7.7	de school	47
7.8	de bel	48
7.9	de les	49
7.10	het boek	50
7.11	het uur	51
7.12	de week	52
8.	Alfa C – Uitgangspunten + beschrijvingen en aanwijzingen bij de oefeningen	55
8.1	Begrijpend lezen	55
8.2	Begrijpend lezen: Kies de goede zin	55
8.3	Begrijpend lezen / Gestuurd schrijven	56
8.4	Begrijpend lezen / Gestuurd schrijven	56
8.5	Auditieve discriminatie	56
8.6	Vrije schrijfoefening	57
9.	Alfa C – Aanwijzingen per kapstokwoord	
9.1	het huis	59
9.2	het dak	60
9.3	het raam	61
9.4	de bank	62
9.5	de stoel	63
9.6	de gang	64
9.7	de keuken	65
9.8	de schil	66
9.9	het zout	67
9.10	de rijst	68
9.11	de zeef	69
9.12	het ei	70

1. Extra Docentenmateriaal

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de extra docentenmaterialen, die u in uw lessen kunt gebruiken. In latere hoofdstukken zal regelmatig naar deze materialen worden verwezen.

De docentenmaterialen kunt u vinden in de docentenmodules in de e-learning. Alle materialen zijn te downloaden en af te drukken. Ze zijn ook te projecteren via een smartboard of beamer. Extra materialen die worden gemaakt worden ook automatisch toegevoegd en zijn dan direct beschikbaar.

Deze docent e-learningmodules dienen apart te worden aangeschaft. Voor de prijzen kunt u kijken op de website van NCB-uitgeverij.

De volgende docentenmodules zijn beschikbaar:

- Docentenaccount *Nieuwe Start!Alfabetisering* Werkboeken – Algemeen
 - Docentenhandleiding werkboeken.
 - Iconen en betekenis werkboeken.
 - Docentaccount om de cursisten te kunnen volgen in de e-learning.
 - Schrijfbladen voor de dictees voor de cursist – kopieerblad.
 - Kopieerblad letters en letterclusters voor het maken van een letterdoos.
 - Praatplaten bij de thema's (JPEG)

- Docentenaccount *Nieuwe Start!Alfabetisering* Werkboeken – Alfa A
 - Flitskaarten Alfa A.
 - Memory Alfa A.
 - Wandplaten Kapstokwoorden Alfa A.
 - Wandplaten "Wie is wie" pagina's Alfa A.
 - Uitgeschreven Dictees Alfa A.
 - Projecteerbladen auditieve analyse en synthese Alfa A.
 - Woordkaartjes auditieve analyse en synthese Alfa A.
 - Audiofragmenten werkboekjes Alfa A. (MP3)

- Docentenaccount *Nieuwe Start!Alfabetisering* Werkboeken – Alfa B
 - Flitskaarten Alfa B.
 - Memory Alfa B.
 - Wandplaten Kapstokwoorden Alfa B.
 - Wandplaten "Wie is wie" pagina's Alfa B.
 - Uitgeschreven Dictees Alfa B.
 - Projecteerbladen auditieve analyse en synthese Alfa B.
 - Woordkaartjes auditieve analyse en synthese Alfa B.
 - Audiofragmenten werkboekjes Alfa B (MP3).

- Docentenaccount *Nieuwe Start!Alfabetisering* Werkboeken – Alfa C
 - Flitskaarten Alfa C.
 - Memory Alfa C.
 - Wandplaten Kapstokwoorden Alfa C.
 - Wandplaten "Wie is wie" pagina's Alfa C.
 - Uitgeschreven Dictees Alfa C.
 - Projecteerbladen auditieve analyse en synthese Alfa C.
 - Woordkaartjes auditieve analyse en synthese Alfa C.
 - Audiofragmenten werkboekjes Alfa C (MP3).

Beschrijving docentmateriaal

1. Algemeen

- Schrijfbladen voor de dictees, voor de cursist (kopieerblad).
- Knipblad voor het maken van een letterdoos o.a. voor gebruik bij de auditieve analyse oefening (zie bij beschrijving pag:18).

2. Per niveau (Alfa A, Alfa B en Alfa C)

- Knipblad met woordkaartjes, o.a. voor gebruik bij de auditieve synthese oefening (zie bij beschrijving pag:18). Gebruik alleen de woorden die in het blok bij de oefening staan.
 - Tip: Maak een sortering van alle bekende, reeds aangeboden woorden.
 - Maak een woordslang: laatste letter woord is eerste letter volgend woord.
 - Sorteeroefening: alle woorden met de 1^e letter/middenletter/eindletter

3. Per boekje (Alfa A deel 1-4, Alfa B deel 1-4, Alfa C deel 1-4)

- Een 'wie-is-wie'-pagina, waarop te zien is welke personages worden gebruikt in het boekje. Deze kunnen geprint worden en opgehangen in de klas, maar ook worden geprojecteerd met een beamer of op een smartboard.

4. Per woord (kapstokwoord)

De kapstokwoorden zijn:

Alfa A deel 1: tas – kar – meel

Alfa A deel 2: vis – kaas – kool – kan

Alfa A deel 3: pak – pet – jas

Alfa A deel 4: rok – sok – riem

Alfa B deel 1: oog – rug – been

Alfa B deel 2: nek – kin – haar

Alfa B deel 3: school – bel – les

Alfa B deel 4: boek – uur – week

Alfa C deel 1: huis – dak – raam

Alfa C deel 2: boek – stoel – gang

Alfa C deel 3: keuken – schil – zout

Alfa C deel 4: rijst – zeef – ei

- Flitskaarten (één kant met het woord, de andere kant met het plaatje) van de kapstokwoorden en enkele basiswoorden. Gebruik deze om het woordbeeld te oefenen.
- Wandplaten van de kapstokwoorden, om uit te printen en op te hangen.
- Memory knipbladen. Per kapstokwoord één memoryspel met het kapstokwoord en basiswoorden (*tas* en *kar* zijn samen 1 memory).
 - Na afronding van een woord kan de bijbehorende memory worden ingezet om het kapstokwoord en de basiswoorden te oefenen.
 - Tip: geef 1 cursist de woorden, een ander de plaatjes. Laat beiden 1 kaartje omdraaien, is er een match mogen ze het kaartje opzij leggen.
 - Tip: verdeel de kaartjes en speel het als kwartet. Laat de cursisten om beurten aan elkaar vragen: Heb jij het woord/het plaatje?
- Projecteerbladen voor de auditieve analyse en auditieve synthese oefening. Laat deze zien op de beamer/smartboard. Laat 1 cursist de goede/letters aanwijzen. Of doe het zelf als controle.
- Dictee. Er zijn 3 uitgeschreven dictees per kapstokwoord. In de audiofragmenten (e-learning) zijn de ingesproken dictees te vinden, zodat cursisten dit ook zelfstandig kunnen doen.

4. Alfa A – Uitgangspunten + beschrijvingen en aanwijzingen bij de oefeningen

Uitgangspunten

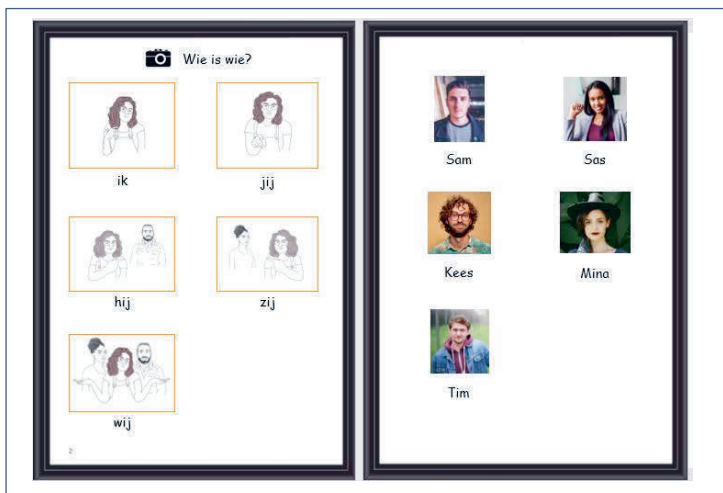
Zie voor meer informatie Raamwerk Alfabetisering: technisch lezen en technisch schrijven.

- Alle letters worden aangeboden, maar alleen de letters van de basiswoorden worden uitgebreid inge oefend, door zowel lezen als schrijven.
- De aangeleerde woorden (kapstokwoord en extra basiswoorden) zijn allen éénlettergrepige, zoveel mogelijk klankzuivere mkm-woorden (medeklinker, klinker, medeklinker, bijv. van, man, kan). Uitzondering hierop is bijvoorbeeld het woord MEEL, waar is gekozen voor het aanbieden van de klank in een woord dat binnen de context van het thema past.
- Hoofdlettergebruik in zinnen en bij namen al vanaf de start, evenals het gebruik van een punt aan het eind van de zin.
- Persoonswoorden worden al in ALFA A aangeboden, naast de werkwoordsvervoeging met ik, jij, hij, zij (ev). Hier is voor gekozen, omdat deze structuren van belang zijn voor het begrip van zinnen en het ontwikkelen van de spreekvaardigheid.

Beschrijvingen en aanwijzingen bij de oefeningen

De volgende oefeningen staan zowel in Alfa A , als gedeeltelijk in Alfa B en C

4.1 De 'wie-is-wie'-pagina's

- 1 pagina met de persoonswoorden
- 1 of meer pagina's met personages die je tegenkomt in het boek. Het gaat dan niet om het correct lezen van de namen, maar om het herkennen dat het een naam is. In de oefeningen staat ook altijd het plaatje van de persoon erbij.
- Deze afbeeldingen zijn ook als wandplaat opgenomen in het extra docentmateriaal.

4.2 De afbeelding van het basiswoord met lidwoord.

Deze afbeeldingen zijn ook als wandplaat opgenomen in het extra docentenmateriaal.

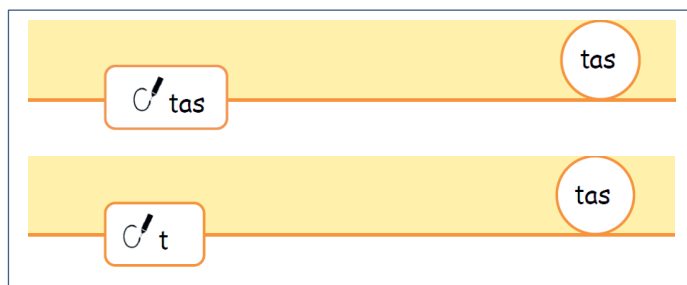
4.3 De introductiepagina van het basiswoord

- De docent leest het verhaaltje voor. Het is niet de bedoeling dat de cursisten het verhaaltje zelfstandig lezen, maar alleen het basiswoord herkennen.
- Schrijf het woord *tas* ook groot op het bord.
- Neem extra plaatjes of voorwerpen (in dit geval *tas*) mee.
- Stel begripsvragen over de tekst en vragen om de voorkennis te activeren: Wat is jouw tas?, Is hij groot? etc.
- Lees de tekst woord voor woord en laat de cursisten meelezen en de woorden aanwijzen, om gevoel te krijgen voor wat een woord is en dat een zin uit woorden bestaat.

4.4 Visuele discriminatie

Visuele discriminatie van het kapstokwoord en de losse letters van het kapstokwoord.

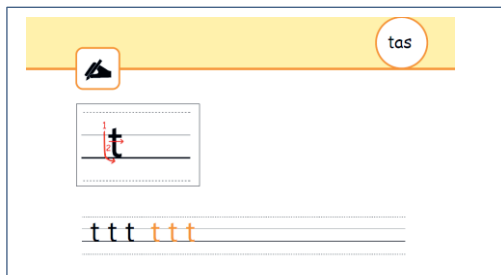

- Hier moet een cirkel worden gezet om het woord/de letter.

- Wijs erop dat alleen het woord dat in het icoon linksboven (of naast de oefening) staat moet worden omcirkeld.
- Deze oefening komt op meerdere plaatsen terug, zowel in woordrijtjes, een aaneengesloten rij, als in een cirkel met verschillende lettertypes.
- Het kapstokwoord komt ook terug in de oefening waar het woord moet worden herkend in semi-authentieke teksten.

4.5 Motorische schrijfoefening

Een motorische schrijfoefening van de nieuwe letters van het kapstokwoord en basiswoorden met de al eerder aangeleerde letters.

- Let hierbij op de juiste schrijfhouding (rechttop zitten, voeten naast elkaar en de werkboeken een beetje schuin leggen) en het vasthouden van de pen/het potlood. Let erop dat de vingers bewegen bij het schrijven en niet de pols of de hele arm.
- In het voorbeeld staat waar moet worden begonnen, en de schrijfrichting. Let hierop en doe de beweging voor op het bord. Een vloeiende beweging is belangrijker dan een perfecte kopie van de letter.
- Op de schrijfregels worden eerst de letters/woorden overgetrokken en daarna zelf geschreven.
- Let op de plaats op en tussen de lijnen, vooral de letters met "stokjes" (p, b etc.), waar deze boven en onder doorlopen.
- Wijs ook op ruimte tussen de letters/woorden, zodat ze niet aan elkaar worden geplakt.
- Tip: Om extra te kunnen oefenen met schrijven is het handig om per cursist een schrift aan te schaffen. Voor de start is een schrift met dubbele lijnen prettig. Hier kan je als docent zelf voorbeeld letters/woorden/zinnen in zetten die extra oefening nodig hebben.

4.6 Auditieve discriminatie en woordenschat

- Hierbij moet worden geluisterd of ze de letter, die in het icoon linksboven staat, horen in het woord.
- Maak duidelijk dat er een kruisje gezet moet worden als ze de letter horen, zorg dat iedereen weet wat een kruisje is.
- *Gezamenlijk:* Zeg de woorden langzaam en spellend (t-a-s tas). Dit kan met de audio worden gedaan of als docent.
- *Zelfstandig:* Iedere cursist werkt in hun eigen e-learning, daarna samen vergelijken en als docent controleren door hem nogmaals te doen. Zo kun je achterhalen of ze een klank kunnen herkennen.
- De cursisten kunnen daarna zelfstandig nog oefenen met het luisteren naar de woorden.

- Deze oefening wordt met alle nieuwe letters/klanken gedaan.
- In de aanwijzingen per woord staan de woorden die bij de plaatjes horen.
- Deze oefening komt ook voor als: Waar hoor je de (klank), begin/midden/eind? Zorg bij die oefening dat de begrippen begin/midden/eind bekend zijn.

4.7 Woordenschat, woordbeeld en uitspraak

(vanaf KAR)

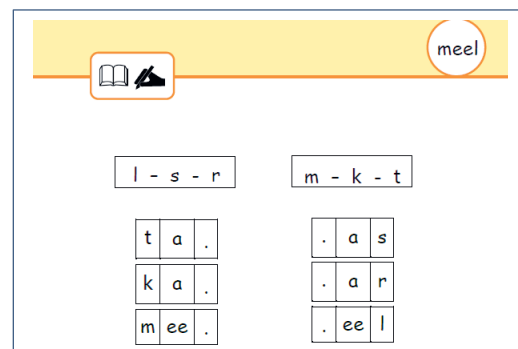
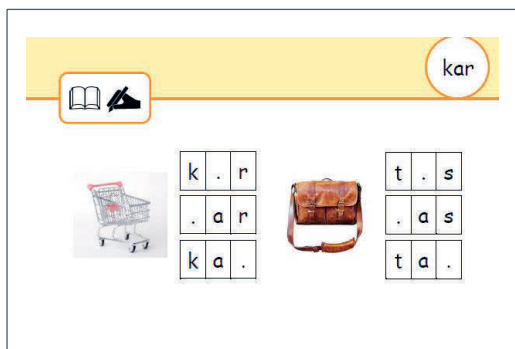
Het doel is dat de cursisten het woordbeeld koppelen aan een plaatje en de woorden nazeggen.

- Dit kan zowel met de audio worden gedaan als met de docent. Aanbevolen wordt om het minimaal 1x als docent te doen, om te kunnen controleren en bijsturen op uitspraak. Daarna kunnen de cursisten het meerdere malen met de audio oefenen.
- Hierna volgt altijd een oefening met alleen de geschreven woorden, zonder ondersteuning van de plaatjes. Controleer daar ook het woordbegrip en de uitspraak.
- Gebruik hier ook de flitskaarten. Deze zijn opgenomen in het extra docentenmateriaal.

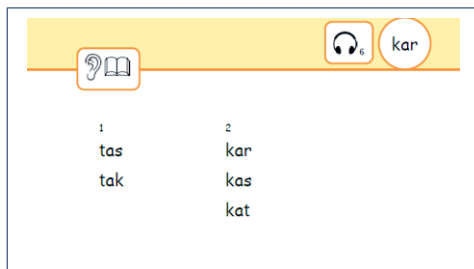
4.8 Visuele analyse

Visuele analyse van het kapstokwoord en de basiswoorden.

- Geef aan dat uw cursisten het woord dat bij het plaatje hoort hardop moeten zeggen.
- Laat eventueel het woord leggen met de letterdoos of opschrijven.
- Laat de cursisten daarna kijken welke letter er ontbreekt, door telkens het hele woord uit te spreken en dan de ontbrekende letter in te vullen.
- Deze oefening komt ook voor als de oefening rechts. Hier moet worden gekozen uit de bovenstaande letters om het woord te vormen. Meerdere goede antwoorden zijn mogelijk, zolang het maar een bestaand woord is en ze kunnen uitleggen wat het woord betekent.

4.9 Wisselrijtjes

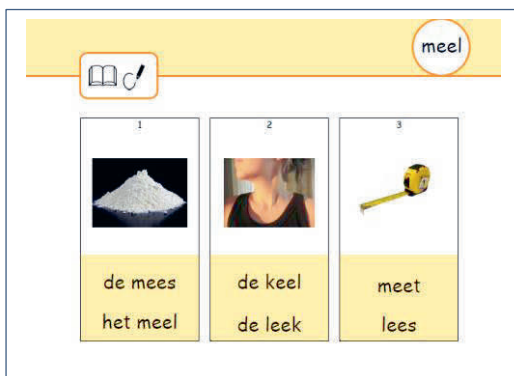
Activity interface for 'Wisselrijtjes'. It features a yellow header with a book icon and a 'kar' label. Below the header, there are two columns of words:

1	2
tas	kar
tak	kas
	kat

- Laat de cursisten eerst naar de woorden kijken. Vraag wat opvalt per rijtje (welke letter blijft hetzelfde? Welke verandert?).
- Extra: laat met de letterdoos de woorden maken: Haal de eerste letter weg, pak nu de ... Wat staat er?

4.10 Kies het goede woord

Woordbeeld, woordenschat en visuele discriminatie.

Activity interface for 'Kies het goede woord'. It features a yellow header with a book icon and a 'meel' label. Below the header, there are three columns, each with an image and two word options:

1	2	3
		
de mees het meel	de keel de leek	meet lees

- Laat de cursisten het plaatjes benoemen (woordenschat)
- Laat de cursisten beide woorden lezen en vertellen wat het woord betekent.
- Vervolgens zetten ze een cirkel om het woord dat bij het plaatje hoort

4.11 Technisch schrijven: woorden en zinnen

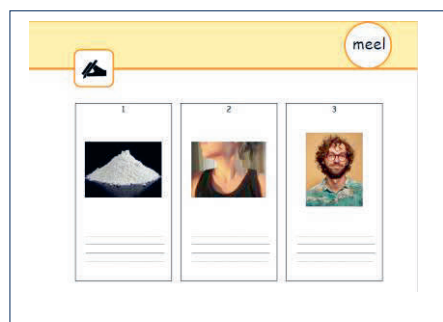
Activity interface for 'Technisch schrijven: woorden en zinnen'. It features a yellow header with a book icon and a 'meel' label. Below the header, there are three rows, each with an image and a writing line:

	het meel
	de keel
	Kees

- Let op de schrijfhouding.
- Wijs erop dat er witruimte zit tussen de woorden.
- Wijs erop dat sommige letters boven en onder de lijn uitsteken.

4.12 Schrijf het woord bij het plaatje (basiswoorden)

Woordbeeld, klank-tekenkoppeling en woordenschat. Vanaf *meel*.

Activity interface for 'Schrijf het woord bij het plaatje (basiswoorden)'. It features a yellow header with a book icon and a 'meel' label. Below the header, there are three columns, each with an image and a writing line:

1	2	3
		

- Laat cursisten eerst het plaatje benoemen.
- Daarna schrijven ze het woord met het lidwoord.
- Let erop dat niet wordt gekeken op de pagina waar de woorden bij de plaatjes staan (hooguit ter controle).
- Let op de schrijfhouding.
- Wijs erop dat er witruimte zit tussen de woorden.
- Wijs erop dat sommige letters boven en onder de lijn uitsteken.